

Vilniaus universitetas
Medicinos fakultetas

STUDENTŲ MOKSLINĖS VEIKLOS TINKLO LXXVII KONFERENCIJA

Vilnius, 2025 m. gegužės 16 d.

PRANEŠIMŲ TEZĖS

Leidinį sudarė VU MF Mokslo ir inovacijų
skyriaus Studentų mokslinės veiklos
koordinatore Urtė ŽAKARYTĖ

VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA

2025

Mokslo komitetas:

doc. dr. Valdemaras Jotautas
doc. dr. Diana Bužinskienė
prof. dr. Violeta Kvedarienė
prof. dr. (HP) Saulius Vosylius
prof. habil. dr. (HP) Gintautas Brimas
Jaun. m. d. Laura Lukavičiūtė-Navickienė
asist. dr. Agnė Abraitienė
gyd. rez. Domas Grigoravičius
doc. dr. Indrė Trečiokienė
prof. dr. Vaiva Hendrixson
doc. dr. Ieva Stundienė
prof. dr. Eglė Preikšaitienė
lekt. gyd. Andrius Apšega
lekt. gyd. Karolina Žvirblytė-Skrebutėnienė

prof. dr. Pranas Šerpytis
lekt. Artūras Mackevičius
dr. Žymantas Jagelavičius
doc. dr. Agnė Kirkliauskienė
dr. Audra Brazauskaitė
asist. dr. Diana Sukackienė
asist. dr. Žilvinas Chomanskis
doc. dr. Kristina Ryliškienė
dr. Rokas Borusevičius
doc. dr. Saulius Galgauskas
jaun. asist. Andrius Žučėnka
Doc. dr. Birutė Brasiūnienė
doc. dr. Jaunius Kurtinaitis
prof. dr. Eugenijus Lesinskas
doc. dr. Goda Vaitkevičienė
prof. dr. Alvydas Navickas

doc. dr. Rima Viliūnienė
prof. dr. (HP) Edvardas Danila
prof. dr. Nomeda Rima Valevičienė
asist. dr. Tomas Aukštikalnis
doc. dr. Vytautas Tutkus
doc. dr. Danutė Povilėnaitė
dr. Andrius Bleizgys
prof. dr. Robertas Stasys Samalavičius
dr. Agnė Jakavonytė-Akstinienė
doc. dr. Jurgita Stasiūnienė
Asist. dr. Arnas Bakavičius
prof. dr. Gilvydas Verkauskas
prof. dr. Sigitas Lesinskienė
asist. dr. Jelena Stanislavovienė
prof. dr. (HP) Janina Tutkuvienė

Organizacinis komitetas:

Ugnė Šilinskaitė
Austėja Zubauskaitė
Aida Kuznecovaitė
Milda Kančytė
Milvydė Marija Tamutytė
Renatas Kedikas
Fausta Timinskaitė
Antanas Simonas Garuolis
Gailė Mikalauskaitė
Gabrielius Leščinskas
Damian Luka Mialkowskyj
Radvilas Jančiauskas
Maksim Čistov
Ugnė Mickutė
Lina Bludžiutė
Augustė Melaikaitė

Mindaugas Smetaninas
Rafal Sinkevič
Raminta Kasteckaitė
Ernestas Gulbickis
Edgaras Zaboras
Benas Matuzevičius
Sylvia Rogoža
Rūta Valiukevičiūtė
Agnė Vasiulytė
Agata Bruzgul
Valentinas Kūgis
Gabrielė Bielinytė
Vėjas Vytautas Jokubynas
Matas Kuncė
Gintė Grubliauskaitė
Milda Černytė

Julija Grigaitytė
Dovydas Stankevičius
Patricija Griškaitė
Povilas Jurgutavičius
Gediminas Gumbis
Joana Leščevskaja
Gabija Marčiulaitytė
Augustinas Stasiūnas
Alicija Šavareikaitė
Odeta Aliukonytė
Milda Eleonora Gričiūtė
Robertas Basijokas
Elvin Francišk Bogdzevič
Rokas Dastikas

ISSN 2783-7831 (skaitmeninis PDF)

© Tezių autoriai, 2025

© Vilniaus universitetas, 2025

MEDICININIAI IR TEISINIAI VEIKSNIAI, UŽTIKRINANTYS DIDESNĮ DONORŲ SKAIČIŲ IR GERINANTYS TRANSPLANTACIJOS SISTEMOS VEIKIMĄ

Autoriai. Liepa BURNEIKAITĖ, III kursas (VU TF), Justina GALVIČIŪTĖ, III kursas (VU TF), Rusnė GUTAUSKAITĖ, III kursas (VU MF).

Vadovai. Dr. Vytautas ŽĖKAS, Fiziologijos, biochemijos, mikrobiologijos ir laboratorinės medicinos katedra, VU MF Biomedicinos mokslų institutas; doc. dr. Dovilė VALANČIENĖ, VU TF Viešosios teisės katedra.

Tikslas. Atlikti literatūros apžvalgą, išanalizuoti organų donorystę ir transplantaciją reglamentuojančius įstatymus bei nustatyti, kokie medicininiai ir teisiniai donorystės modeliai efektyvūs, užtikrinant didesnį donorų skaičių ir gerinant transplantacijos sistemos veikimą.

Metodai. Pagal raktinius žodžius („organ donation“, „brain death“, „brain death diagnosis“, „donation after circulatory death“, „informed consent“, „presumed consent“, „legal regulation“, „Spanish organ donation model“) atlikta 2014–2024 m. publikuotų medicinos srities ir 2000–2024 m. publikuotų teisės srities straipsnių paieška *PubMed*, *Google Scholar* duomenų bazėse. Atrinkti 24 straipsniai anglų kalba. Išanalizuotas Lietuvos Respublikos žmogaus audinių, ląstelių, organų donorystės ir transplantacijos įstatymas.

Rezultatai. Pagrindinės priežastys, neigiamai įtakančios organų donorystę, yra pavėluotai ar klaidingai diagnozuota smegenų mirtis (SM), nepakankama potencialių donorų identifikacija, netinkamai suteikta informacija artimiesiems. SM daugelyje valstybių, remiantis Amerikos neurologų akademijos gairėmis, diagnozuojama esant: (1) negrįžtamai komai, (2) smegenų kamieno refleksų nebuvimui, (3) savaiminio kvėpavimo nebuvimui. Nustačius, kad pacientas yra donoras dėl negrįžtamai nutrūkusios kraujotakos, mirtis nustatoma pagal kraujotakos nebuvimą per 2 valandas nuo gyvybę palaikančių priemonių atjungimo.

Numanomo ir informuoto sutikimo sistemų pagrindinis skirtumas – kaip valstybė traktuoja asmenis, kurie tiesiogiai valios neišreiškė. Informuoto sutikimo sistemoje laikoma, kad toks asmuo organų dovanoti nesutinka, o numanomo sutikimo sistemoje, preziumuojama, jog asmuo sutinka. Jei šeima gali nuspręsti priešingai, nei nori asmuo, numanomo sutikimo modelis su donoro kortele yra tinkamenis įvykdyti mirusiojo valią.

Pagrindiniai Ispaniško Modelio bruožai: trijų pakopų valdymo struktūra, bendradarbiavimas su žiniasklaida, speciali transplantacijos koordinatoriaus pareigybė, efektyvi finansavimo strategija, medicinos personalo apmokymai, išsamūs organų donorystės kriterijai, naujovių įdiegimo ir nuolatinio tobulėjimo kultūra.

Išvados.

1. Organų donorystė po smegenų mirties – dažniausiai taikomas donorystės modelis, todėl standartizuotas smegenų mirties diagnozavimas yra būdas padidinti potencialių donorų skaičių.
2. Numanomo sutikimo modelis turi pranašumų prieš informuoto sutikimo modelį.
3. Ispaniškas Modelis gali būti pavyzdys kitoms valstybėms, siekiančioms efektyvesnės organų donorystės ir transplantacijos sistemos.

Raktažodžiai. Organų donorystė; smegenų mirtis; numanomo sutikimo sistema; Ispaniškas Modelis; Donoro kortelė.